

~~FUNDACJA~~
wum Pomorskie Armii Krajowej
Garbary 2, tel. 65-22-188
87-100 TORUŃ

FUNDACJA ELŻBIETY ZAWACKIEJ
Archiwum i Muzeum Pomorskie Armii Krajowej
oraz Wojskowej Służby Polek
87-100 Toruń, ul. Podmurna 93, tel. 0048 56 65 22 186
e-mail: fapak@wp.pl; www.zawacka.pl

MEMORIAŁ

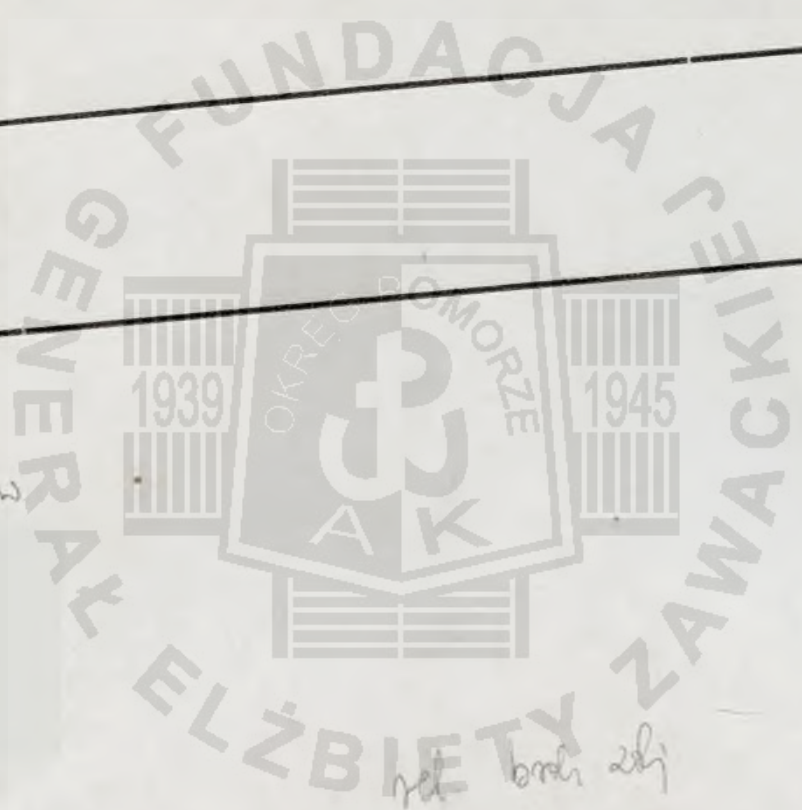
General Marii Wittek

Z. Sm. 201. zol. 1. 1958
H. Daj. opus. 2015

58-200 Dzieńszonizów
Wł
tel

LWP

plent. **WATDA** Maria
zam. Bartmarz

1247/MS

SPIS ZAWARTOŚCI TECZKI —

1297/104h

WALDA Mendel

zob. Bartman

I. Materiały dokumentacyjne

I/1 – relacja właściwa ✓ K. 2. S. 1-4

I/2 – dokumenty (sensu stricto) dot. osoby relatora —

I/3 – inne materiały dokumentacyjne dot. osoby relatora ✓ K. 3. 55

II. Materiały uzupełniające relację —

III. Inne materiały (zebrane przez „relatora”): —

III/1 – dot. rodziny relatora — 1945

III/2 – dot. ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III/3 – dot. ogólnie okresu okupacji (1939 – 1945)

III/4 – dot. ogólnie okresu po 1945 r. —

III/5 – inne... —

IV. Korespondencja

V. Wypisy ze źródeł [tzw.: „nazwiskowe karty informacyjne”] ✓

VI. Fotografie —

I/1 Relacja

Relacja Bartman Mani z ob. Wajda sporządzona według schematu relacji o wojennej służbie kwatermistrzów w I i II RP w l. 1939-1945. Relacja podpisana z datą 6 II 1998r.

ryłops org. k. 2. s. 1-4

205 Nr 2
11/2 IJ/14

**Schemat relacji o wojennej służbie kobiet-żołnierzy
w I i II Armii Wojska Polskiego
w latach 1939-1945**

Relację można również sporządzić w sposób opisowy uwzględniając punkty schematu, ale nie dzieląc opisu na poszczególne punkty.

I. DANE OSOBOWE

1. Nazwisko / także panieńskie z datą zmiany /, imiona
Bartman z d. Najda 12.07.41v, Maria
2. Data i miejsce urodzenia / w przypadku wsi podać powiat /
29 marzec 1922 r. Tutkowice pow. Staryżyłów
3. Imiona rodziców, nazwisko panieńskie matki, dane o ich pracy zawodowej i społecznej
Władysław, Emilia z d. Włodyka, prowadzili gospodarstwo rolne.
4. Obecny adres składającej relację, nr telefonu

58-200 Dzieżoniów tel.

II. DANE ŚRODOWISKOWE

1. Wykształcenie / nazwy szkół i lata ich ukończenia /
podstawowe - 1936 r.
2. Miejsce zamieszkania przed 1939 rokiem
Wolica pow. Podchajce woj. tarnopolskie
3. Czym zajmowała się przed 1939 rokiem / nauka, praca - jaka ?/
nauka, pomoc w gospodarstwie domowym
4. Przynależność do ZHP, PWK, PCK, Związek Młodzieży Wiejskiej, Sodaliczka Mariańska
nie

I/1/2

III. UDZIAŁ W KAMPANII WRZEŚNIOWEJ 1939 ROKU

Przydział, funkcja, służba wojskowa lub udział w obronie cywilnej, służba sanitarna.

nie

IV. DANE Z OKRESU LAT 1939-1945

Nauka, praca, udział w konspiracji / jakiej ? /

pomoc w gospodarstwie domowym.

1. Kiedy i w jakich okolicznościach znalazła się w ZSRR ? / wywiezienie, aresztowanie, ewakuacja, miejsce pobytu - charakter pracy /

10 lutego 1940 r - wywiezienie
Berezowski - obł. Świerdłowski
praca w kopalni złota i powołozie.

2. Moja droga do wojska polskiego / mobilizacja, zaciąg ochotniczy /

mobilizacja

3. Data rozpoczęcia służby w wojsku i data zdemobilizowania.

Sierpień 1943 r - maj 1945 r.

4. Nazwy kolejnych jednostek, w których odbywała służbę wojskową

Armia Woj. Polskiego im. T. Kościuszki
Batalion Kobiecy im. Emilii Plater

5. Jakie wykonywała zadania i jakie zajmowała stanowiska w wojsku

ochrona mienia wojskowego
Dowódca drużyny w stopniu kaprala

6. Jakie przeszła przeszkolenie w wojsku / szkoły, kursy, itp. /

szkoła podoficerska

7. W jakich bitwach brała udział / miejscowość, data, odniesione rany i kontuzje, gdzie i

kiedy ? / nie

8. Stopień wojskowy w chwili demobilizacji i obecnie / data /

Kapral - obecnie plutonowy.

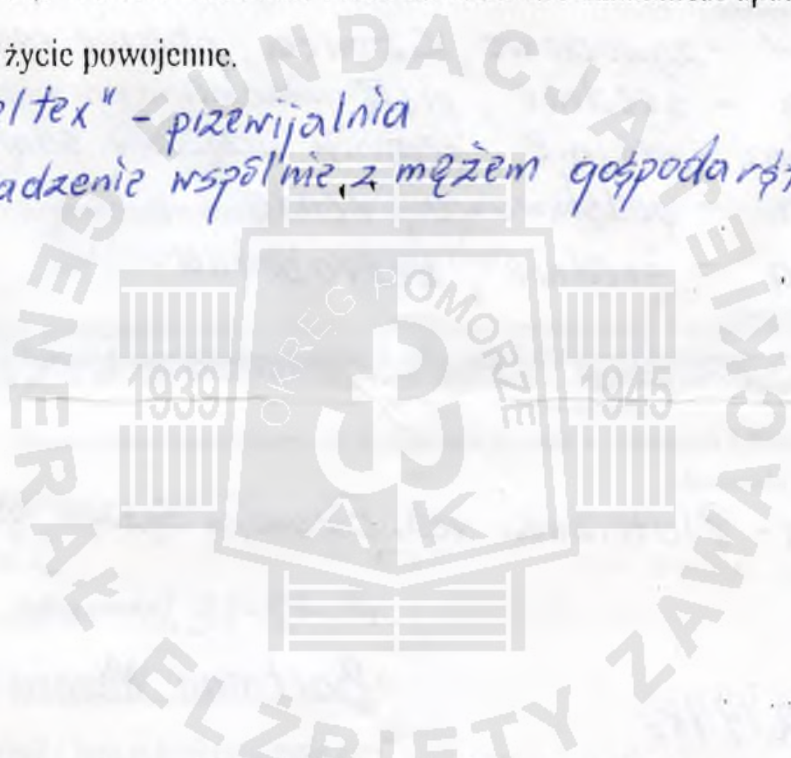
9. Odznaczenia bojowe, państwowe i społeczne

Krzyż Kawalerski
Brązowy Krzyż Zasługi

V. ŻYCIORYS POWOJENNY

1. Dalsze kształcenie się. Warunki rodzinne. Praca zawodowa i działalność społeczna. Wpływ służby wojskowej na życie powojenne.

B.Z.P.B. „Bieltex” - przeniejnalnia
później, prowadzenie wspólnie z mężem gospodarstwa rolnego.

2. Z jakimi trudnościami życiowymi borykała się po wyjściu z wojska.

Zaraz po wyjściu z wojska miała trudności z otrzymaniem jakiejkolwiek pracy. Przeżyłam wielką biedę. Musiłam się dorobić od początku, ponieważ nie posiadałam nawet najmniejszej własnej rzeczy.

3. Obecne źródło utrzymania / emerytura, renta z ogólnego stanu zdrowia, renta inwalidy wojennego, renta rolna, renta wdowia, proszę uwzględnić grupy inwalidztwa /

Emerytura, renta rolna.
II grupa inwalidztwa.

4. Obecny stan zdrowia

17/4

5. Z jakiego rodzaju służby zdrowia korzystała

Sanatorium - 1 pobyt.

6. Czy była represjonowana po wojnie / sama autorka lub jej rodzina, aresztowania, śledztwo, okoliczności, data, miejsce /

Mąż po powrocie z Anglii był prześladowany za udział w walkach Armii Andersa. Był uznawany za wroga Polski. Bardzo długo nie pozwalano mu podjąć jakąkolwiek pracę.

7. Krótka charakterystyka najbliższej rodziny, jej losy wojenne, a także szczególne sytuacje życiowe rodziców, rodzeństwa, męża, dzieci - ich wykształcenie, zawody, zajmowane stanowiska.

- Dzieci:
- 1) Czesław - zawodowe, kierownik, obecnie renta
  - 2) Helena - średnie, pielęgniarka
  - 3) Kazimierz - średnie, technik urządzeń sanitarnych
  - 4) Adam - podstawowe, renta
  - 5) Teresa - średnie, bezrobotna.

Pożądane załączenie:

- dokumentów, wspomnień i fotografii dotyczących okresów przedwojennego, kampanii wrześniowej oraz czasu wojennego.
- wykazu książek i artykułów, w których wzmiankuje się o służbie wojskowej autorki relacji i o jej formacji.

Książka - Platerówki red. Eleonora Syzdek 1988r.

Czytelny podpis

Bartman Maria

Data 6.02.1998r

ZWIĄZEK WETERANÓW
Rzeczypospolitej Polskiej
I BYŁYCH WIEZNIÓW POLITYCZNYCH
KOŁO MIEJSKIE
58-200 Dzierżoniów
tel. 81-23-23

plut. rot. Maria Bartman
Zweryfikowana jako żołnierz
I.J.P. Posiada Złoty Order
nr 282783/415, wydane dn 24.11.93,
przez Urząd do spraw kombat.
okres działalności kombat 1941-1945.

Sekretarz
M. 7 Komendy Dzierżoniów

Edward Dąbrowski

I/3 Inne materiały dokumentacyjne dotyczące osoby reżysora

- Akwizycja personalna Bartman Meni z d. Wajda
podpisane woskowniczką b.d.

złoty egz. k. t. s. 1-2

- Karta informacyjna wypełniona przez Bartman Meni
z d. Wajda, podpisana z datą 4 VIII 1989 r.

złoty egz. k. t. s. 3-5

20

1131 11/2
5/19

ANKIETA PERSONALNA

1. Nazwisko i imię ..... BARTMAN MARIA .....
2. Imiona rodziców ..... WKADYSZAW, EMILIA .....
3. Nazwisko panięskie ..... WAJDA .....
4. Data i miejsce urodzenia ..... 29 marzec 1922, TUKKOWICE
..... pow. STRYZÓW woj. Rzeszów .....
5. Aktualne miejsce zamieszkania ..... 58-200 Dzierżoniów
..... ulica, nr domu, miejscowość
..... Osł. .....
6. Posiadany stopień wojskowy ..... kapral .....
7. Stan rodzinny /mężatka, panna, wdowa itp/ ..... wdowa .....
8. Wykształcenie - tytuł naukowy ..... 7 klas szkoły Podstawowa .....
9. Opisać przebieg służby wojskowej, datę powołania, datę zwolnienia, zajmowane funkcje w czasie działań wojennych, pełne nazwy jednostek wojskowych ..... 26.08.1943r. - batalion Kobiet. Po zakończeniu służby podoficerstwie - obsługa obruszonej służby i podole oraz narty w tym czasie batalionie aż do zakończenia działań wojennych. ....
.....
.....
.....
10. Opisać pracę zawodową od 1939 do chwili obecnej, własne gospodarstwo, zajmowane funkcje ..... 1940r. wywieziono mnie na Ural wraz z rodziną. Leśnicze. W 1943r. - mobilizacja do Armii Wojskowej - Berka-łowa Lubiesz. Po wyzwoleniu praca do rolnictwa, a w 1947r. - praca w Przemysłach Łódź. Przem. handlowego oraz prowadzenie gospodarstwa domowego. ....
11. Posiadać funkcje w pracy społecznej po zwolnieniu z wojska do chwili obecnej ..... prace społeczne w ZBOWiD .....

- 12. Wymienić ważniejsze posiadane odznaczenia państwowe i wojskowe
*Brazowy medal „Zasłużonym na polu chwale” brązowy
 krzyż zasługi, krzyż kawalerski Orderu Odrodzenia Polski*
- 13. Podać wysokość posiadanej emerytury-~~renty inwalidzkiej~~, renty
 wyjątkowej *83,10 zł*
- 14. Podać warunki mieszkaniowe, socjalno bytowe ilość izb
*mieszkańca u córki która posiada 2 pokoje z kuchnią,
 która mieszka wraz z mężem i 2 dziećmi.*
- 15. Jeśli Koleżanka posiada ciekawe wydarzenia z okresu wojny w czasie
 walk lub w okresie utrwalania władzy ludowej-krótko opisać -
 można dołączyć oddzielną relację jako załącznik do ankiety
Artykuł w „Czasopiśmie Kobiecym”
- 16. Czy koleżanka pragnie wziąć udział w III Zlocie Platerówek gdyby
 był zorganizowany z okazji 40 lecia PKWN w czerwcu lub wrześniu
 1984 r. *tak*
- 17. Napięść inne uwagi warte uwzględnienia w planowanym wydawnictwie
 albumowym o Platerówkach - można dołączyć oddzielną relację jako
 załącznik do ankiety
- 18. Ilość dzieci ich imiona nazwiska jakie posiadają zawody, co robią
 zajmowane funkcje w zakładach pracy i instytucjach - można dołą-
 czyć oddzielną relację do ankiety. *Czesław - monter, Helena
 - pielęgniarka, Kazimierz - kier. (Op. Ślęci (RPHK), Adam - venta
 pompydłona, Teresa - przedsiębiorca.*

U w a g a: do ankiety dołączyć zdjęcia o wymiarach .....

Mania Bortnowa
.....
podpis wypełniającego
ankietę

11/2
1213

K A R T A   I N F O R M A C Y J N A

1. Nazwisko i imię..... Bartman Maria .....
2. Nazwisko rodowe ..... Wajda .....
3. Imiona rodziców ..... Emilio, Władysław .....
4. Stan cywilny obecny ..... wdowa .....
5. Czy powtórnie wychodziła za mąż - kiedy? podać nazwisko męża
..... nie .....
6. Data i miejsce urodzenia ..... 29.03.1922 r. .....
- ..... Turkowiec pow. Strzyżów .....
7. Pochodzenie społeczne /chłopskie, robotnicze, inteligenckie/
..... chłopskie .....
8. Miejsce zamieszkania przed 1939 r. Nolica pow. Podhajce .....
- ..... woj. Tarnopol .....
9. Czym zajmowała się przed 1939 r /nauka, praca/ .....
- ..... praca w gospodarstwie .....
10. Obecne miejsce zamieszkania /dokładny adres. ewent. telefon/
..... 58-200 Dzieżonów ul. .....
- ..... woj. walski .....
11. Wykształcenie ..... podstawowe .....
12. Kiedy i w jakich okolicznościach znalazła się w ZSRR ?
/wywiezienie, aresztowanie, ewakuacja, miejsce pobytu -
charakter pracy/ ..... wymierzona 10.02.1940 r. .....
- ..... Pierwomajski posesdek, rejon Bereżowski, ...
- ..... obł. Świdłowski - praca w kopalni złota .....
13. Moja droga do wojska /mobilizacja, zaciąg ochotniczy/
wobilizacja .....
14. Data rozpoczęcia służby wojskowej w LWP i data zdemobilizowania
26.08.1943 r. - zdemobilizowana 2.10.1945 r. .....
15. Nazwy kolejnych jednostek, w których odbywała służbę wojskową
Batalion Kobiet im. Emilii Plater .....
- .....
.....
.....
16. Jakie wykonywała zadania i jakie zajmowała stanowiska w wojsku
Dowódca drużyny - patrol i służba wartownicza .....
- .....

- 17. Jakie przeszła przeszkolenie w wojsku /szkoły, kursy itp./
Szkola Podoficerska
- 18. W jakich bitwach brała udział /miejsowość, data, odniesione rany, kontuzje, kiedy, gdzie/
- 19. Stopień wojskowy w chwili demobilizacji i obecnie / data /
demob: kapral obecnie - plutonowy 12. X. 1980 r.
- 20. Odznaczenia bojowe, państwowe i społeczne *1) Brązowy Krzyż Zasługi
2) Brązowy Medal Zasłużony na polu chwaty 3) Medal za udział w walkach o Berlin 4) Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski 5) Medal 40-lecia Polski Ludowej*
- 21. Praca po zdemobilizowaniu aż do chwili obecnej / zawód i stanowisko/
  - a/ zawodowa *1) BZPB „Bielter” - przemysłowa
2) APNIK Działonów - dezera
3) gospodarstwo rolne prowadzone wspólnie z mężem*
  - b/ polityczna
  - c/ społeczna
- 22. Przynależność do organizacji politycznych i społecznych
ZBONiD, Kolo Gospodyń Wiejskich
- 23. Obecne źródło utrzymania /emerytura, renta z ogólnego stanu zdrowia, renta inwalidy wojennego, renta wyjątkowa, renta rolna, renta specjalna, renta wdowia /uwzględnić grupy inwalidztwa/
emerytura
- 24. Obecny stan zdrowia *zapalenie stawów, miażdżyca, zapalenie wątroby, niedotlenienie serca*
- 25. Z jakiego rodzaju służby zdrowia korzysta /lecznictwo rejonowe, przychodnia MON, przychodnia MSW, przychodnia kombatancka/
przychodnia rejonowa

- 26. Z jakimi trudnościami życiowymi borykała się po wyjściu z wojska ..... *rozłąka z rodziną i trudności materialne* .....
- 27. Czy była prześladowana przed wojną ..... *nie* .....
- 28. Czy była represjonowana po wojnie ..... *nie* .....
- 29. Jakiej pomocy oczekuje od organizacji zbawidowskiej ..... *samodzielnego mieszkania (pokój + kuchnia) wyposażonego w lodówkę, wózek i c. p.* .....
- 30. Krótka charakterystyka najbliższej rodziny, jej losy wojenne, a także szczególniejsze sytuacje życiowe rodziców, rodzeństwa, męża, dzieci - ich zawody, wykształcenie, zajmowane stanowiska/
  - ..... *Czesław Bartman - syn - ZSZZ - renter pomysłowa* .....
  - ..... *Helena Żukowska - córka - Liceum Medyczne - pielęgniarka* .....
  - ..... *Kazimierz Bartman - syn - Technikum Chemiczne - kierownik działu* .....
  - ..... *Adam Bartman - syn - podstawowe - murarz* .....
  - ..... *Teresa Płypoch - córka - Technikum Rolnicze - pomoc przedszkolanki* .....

Data *1989.08.04*

Bartman Maria

/ podpis czytelny osoby
wypełniającej ankietę /

Uwaga: w razie potrzeby można uzupełniać dane na dodatkowych kartkach.

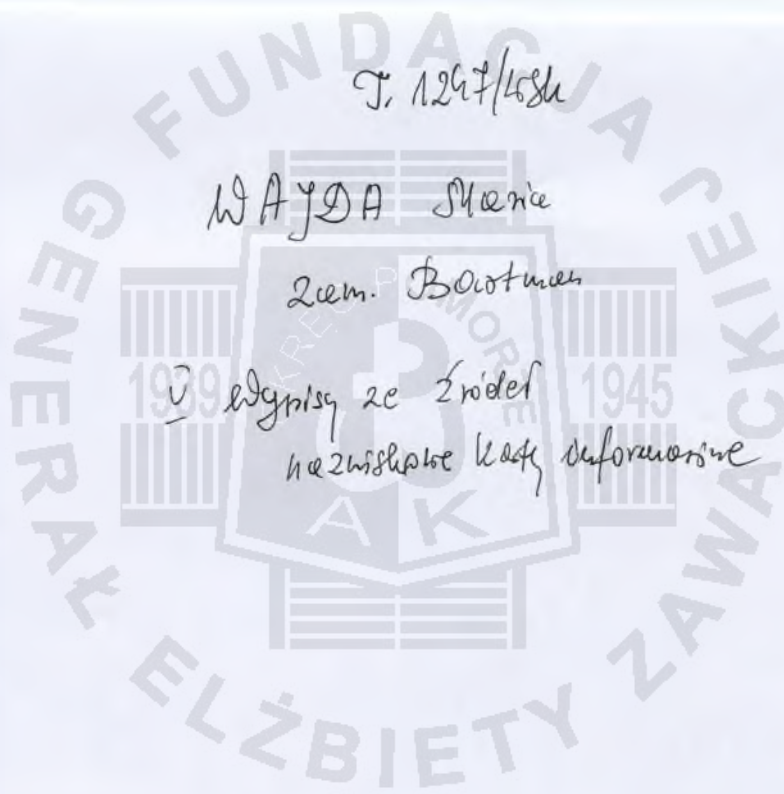
J. 1297/484

LUP

WAJDA Maria

Zem. Botanika

1939 Wspisy ze źródeł
niezależne kasy reformacyjne 1945

1

T. 1247/LK

ZSRR-LWP

BARTMAN Maria

z d. Wajda

Zródła informacji:

Praca zbiorowa pod red. E. Syzdek
Platerówki Wyd Ossolineum 1988r
Wrocław str. 207.

11/2

I. Król./98

i

T. 1247/LSK

ZSRR-LWP

BARTMAN Maria
z d. Wajda

Zródła informacji:

Relacja własna
Ankieta personalna
Karta informacyjna

Złożono:
Archiwum Pomorskie AK.
87-100 Toruń ul. W. Garbary 2.

I. Król./98

11/2

WAJDA Maria

STRZEGOMSKIE ZAKŁADY
 WYROBÓW PAPIEROWYCH
 "UNIPAP" Spółka z o.o.
 59-220 Legnica, Jaworzyńska 17/19

TECZKA DO AKT

SWW 1824-331

ZN-96/1

